

Ljubljana, 6./IV. 1922. — II./14.

Emil D. Stefanovič
lastnik in odgovorni urednik.

V. F.

Draginja, valuta in delavno ljudstvo.

(Dalje.)

Zadnjič smo dokazali, da tiči glavni vzrok prevelikih državnih izdatkov, ogromnega primanjkljaja v proračunu in s tem inflacija dinarja v sedanjem protiljudskem, militarističnem in nasilnem režimu. Razen že naštetih faktorjev, ki uničujejo naše finance in za katere je v prvi vrsti odgovoren režim, pa obstoji še druga nadvse strašna in ogromna mora nad državnim gospodarstvom. To so orjaški državni dolgovi, ki znašajo čez 100 milijard kron. Če bi se ta dolg hotel odplačevati v redu, bi samo obresti znašale toliko kot stroški enega največjih resorjev, da ne govorimo o kolosalnih vsotah, potrebnih za amortizacijo. Z vprašanjem državnih dolgov se bo imel boriti vsak režim, pa naj bo še kakršenkoli in ono mu utegne prekriževati vse tudi najboljše zasnovane načrte za sanacijo financ.

Vendar če se hoče resno govoriti o kakem pravilnem boju zoper propad dinarja, se mora v prvi vrsti spraviti v red državni proračun. Brez tega je vse drugo govorjenje in vsi neštevilni ukrepi naših finančnih ministrov le gola demagogija, pesek v oči ljudem, ponavadi brezvestna spekulacija, na kateri profitira par privilegiranih bank in informiranih oseb.

Jasno mora biti vsakomur, da je spekulacija s padcem dinarja dobro preračunana kalkulacija, ki vpoštevaja dejanske razmere v državi. Trgovci v deželah z zdravo valuto, ki se pečajo z importom, imajo interes, da je denar v deželah, iz katerih izvažajo, nizek, ker tako po ceni pridejo do blaga, ki ga potem z ogromnimi dobički prodajo v domači deželi ali pa še kje dalje. To je približno opravilo italijanskih kupcev, ki prihajajo v Jugoslavijo, oziroma trgujejo z njo. Kolikor časa ne bodo urejene drž. finance, toliko časa bodo sile, ki imajo interes na nizkem tečaju dinarja, ostale v akciji. Če pa se oravnateži proračun, bo s tem tudi podana podlaga zaupanja v dinar in na-

stopijo sile, ki imajo interes na izboljšanju dinarja. Namesto spekulacije a la baisse, bi nastopila spekulacija a la hausse z dinarjem in na trgu bi se pojavilo polno tujih deviz in valut, kar bi gnalo dinar v višino. Najboljši primer za ta pojav je češkoslovaška republika. Logično bi se pojavile tudi ugodne ponudbe posojil iz tujine in v sami državi bi imelo notiranje posojil vspeh. Draginja bi začela padati, ker bi cene importnemu blagu padle. Ker nimamo eksportne industrije, ne bi pri zboljšanju dinarja naša industrija ničesar trpela, kakor je bil to slučaj na Češkem in drugod.

Pogosto se navaja kot glavni vzrok padcu našega denarja pasivnost trgovske bilance, to je višek v vrednosti importiranega blaga napram vrednosti eksportiranega. Da ta trditev šepa, je dokaz že v dejstvu, da je ravno lansko leto, ko je naš izvoz tako silno narasel in se je znatno popravila trgovska bilanca, naš dinar padel na najnižji tečaj, medtem ko je prejšnji dve leti, ko je bila trgovska bilanca silno slaba, imel naš denar veliko večjo veljavo. S to konstatacijo je ugotovljena tudi pravilnost naših izvajanj o vzrokih propada jugoslovanskih plačilnih sredstev. Značilno je, da so vpitje o aktivni trgovski bilanci vrgli v javnost najglavnejši izvozniki krogov, ki se jim je mudilo »zaslužiti« pri eksportu poljedelskih in zemeljskih produktov ogromne dobičke. Prišlo je do vrtočnega eksporta doma krvavo potrebnih produktov, nastala je s tem strahovita draginja prehranjevalnih sredstev, cele pokrajine je zadela lakota, trgovska bilanca se je nekoliko zboljšala (če bi se pri izvozu navajale prodajne cene, bi bila še bližje ravnotežju), dinar pa je propadal. Kdo ima torej dobiček od te izvoznikaške groznice? Delavno ljudstvo ne, država tudi ne, pač pa kopica izvoznikašev in pa inozemski kapitalisti.

(Konec prihodnjič.)

Strokovni pregled.

Kako dolgo bo delavstvo gledalo, da se postopa z njegovimi strokovnimi organizacijami

KAKOR SVINJA Z MEHOM!

To kar delajo nekateri strokovni birokrati z delavskimi strokovnimi organizacijami in pokretom v Jugoslaviji — presega vse meje poštenosti, da celo dostojnosti.

Imamo pred sabo nekoliko primerov; klasično osvetljuje gnojne razmere med strokovnimi birokrati

Beltramova afera!

Drugače ta dogodek ne moremo imenovati. Medsebojna solidarnost te gospode, kakor tudi veliko njihovo nehanje in »delovanje« v »koaliciji« najbolj osvetljuje poziv narodno socialistične ZJŽ, ki ga je priobčil brez komentarja Bernotov »Naprej« tako da se dobi vtis, da je ta listič njihovo oficijelno glasilo.

Ali ni to kar so počenjali razni birokrati v koaliciji, obdelovanje kakor svinja z mehom!

Železničarji so zaupali koaliciji zastopstvo svojih gmočnih, svojih življenjskih interesov, ne samo svojih, temveč tudi interese svojih žen in otrok.

Ali, so svinje dobile pod sabo meh! in danes. — V tako kratkem času meh je raztrgan na vseh koncih in krajih — ter »koalicija« zastopni pritiska — sapa nima moči — aparat je razbit.

Kaj pa sedaj železničarji?

Ne obup in puško v koruzo! To bi značilo odreči se kruha! Cel dogodek s koalicijo vam je ogromna velika skušnjava! Ničesar ne more doseči nebojna organizacija. Samo enotna, nezavisna razredno zavedna strokovna organizacija vseh železničarjev — vam bo uspešno priborila boljši kos kruha. Razredno zavedni železničarji! Na noge, da jo ustvarimo.

Strokovna komisija razbija.

Še jasnejši primer delovanja kakor svinja z mehom je zadnji strokovni kongres v Tivoli.

Predvsem delegati na ta kongres niso bili voljeni od članstva, drugi stvari, ki so se razpravljale na kongresu, se preje niso razpravljale v organizacijah, noben delegat ni vedel predlogov strok. komisije; in tako dalje in tako dalje.

Eh, sodrugi, pa to je igračkanje s proletariatom. Tako delajo »demokratije« na svojih kongresih in pa liberalna »Samostojna Delavska Unija«. Tako daleč so prireditelji strokovnega kongresa padli! To ni socialna demokracija! Tako so prirejali kongrese fevdalni cehi in cerkvene bratovščine!

In razume se, če se tako priredi kongres, potem je lahko pridobiti, prevariti poštene in vnete delavske zastopnike, da glasujejo nekaj, o posledicah česar niso mogli razumeti, ker so predlogi padli kot strela z jasnega neba.

Toda danes premislite, poštene razredno zavedni sodrugi, strokovni delegati — Luka Pavičević, ki mu belgrajsko delavstvo pljuje v obraz zaradi njegovega postopanja tesno zvezanega s policijo proti proletariatu, ta Luka Pavičević nam je podvrget take sklepe s katerimi ste odvrgeti

tipografsko zvezo
zvezo rudarjev
zvezo stavbincev
zvezo železničarjev

torej štiri zveze, ki obsegajo najbolj razvite proletarce. Že zadnji čas je, prav ta zadnji, da delavstvo spregleda. Niso strokovne organizacije zato, da branijo interese Luke Pavičevića, niti Kopača, niti Čobala, niti Bernota, niti Beltrama — temveč so zato, da branijo interese proletarskega razreda. A interes proletarskega razreda je enotna fronta, združenje.

Če Luka, Beltram, Korošec, in tov., Kopač, Čobal, Bernot in drugi hočejo delati eksperimente z delavskimi organizacijami, če se oni nočejo združiti, mora se proletarijat združiti brez njih.

Ljubljanske podružnice strokovnih razredno zavednih organizacij so storile prvi korak k združenju. (Glej resolucijo.)

Razredno zavedni sodrugi in tovariši, bili nar. soc., bili komunisti, soc. demokrati ali centrumaši naprej po načrtani poti! Ta pot je edino pravilna in za vami bo sledil ves slovenski in jugoslovanski proletarijat.

Proletarci Jugoslavije, združite se!

Strokovna konferenca.

Konferenca ljubljanskih strokovnih podružnic, razmotrivajoč gospodarski in strokovni položaj delavstva v Ljubljani in okolici konstatira sledeče:

1. Položaj delavstva.

1. Dasiravno so cene vsem življenjskim potrebščinam danes v celi državi enako visoke, so delavske plače in mezde v Ljubljani naravnost škandalozno nizke; so do 100 odstotkov nižje nego v Zagrebu in do 200 odstotkov nižje nego v Beogradu.

2. Stanovanjska kriza zadeva ljubljanski ročni proletarijat, — kapitalisti že vsi razpolagajo z bogatimi stanovanji.

3. V vezi z neznosnim gmočnim položajem in preganjanjem delavstva — delavstvo čimdalje bolj zapada obupu.

4. Brezposelnost je zelo obširna posebno pri nekvalificiranih delavcih.

5. Gmočna in moralna eksploatacija (izkoriščanje) je v Ljubljani največja in najtežja. Razmere teh izkoriščanj so pri nekaterih strokah (pri gostilničarskih in tovarniških delavcih in delavkah) naravnost škandalozne in neznosne.

6. Delavske strokovne organizacije se razpuščajo z namenom, da se omogoči organizovanje demokratičnih in drugih kapitalističnih strokovnih organizacij.

2. Vzroki tako slabega položaja.

1. Dočim so vsi mali in veliki podjetniki Ljubljane in okolice brez ozira na njihovo politično prepričanje najsteneje organizirani v »Zvezi industrialcev Slovenije«, »Bančni sindikat«, ki zelo uspešno brani predvsem gospodarske interese vseh podjetnikov, in ki razpolagata s tako ogromnimi blagajnam, da je blagajna ene strokovne organizacije takorekoč ničla proti podjetniški.

2. Delavstvo je razdrobljeno v 5 do 6 strokovnih zvez. Vsaka stranka ima svojo strokovno zvezo, kjer organizira delavstvo in upotrebljava strokovne organizacije v ozke strankine svrhe. Tako razdrobljeno ni delavstvo nikjer na svetu. Med delavstvom pri nas obstoja: 1. demokratska unija, 2. jugoslovanska strokovna zveza (katoliško socialna), 3. Narodna soc. zveza, 4. socialno dem. strok. komisija, 5. več liberalnih strokovnih in stanovskih društev itd.

3. Delavstvo Ljubljane — zamenjuje strokovne organizacije s političnimi, kar je izkoristila buržuazija in je organizirala nebroj strokovnih organizacij.

4. Večina delavstva in nameščencev je v Ljubljani v državnih podjetjih. Zakon o redu in radu je tem prepovedal stavko. Zakon o redu in radu, »Obznanje« in druga nasilja kapitalistov so ena izmed glavnih vzrokov težkega gmočnega in moralnega stanja delavstva.

5. Razredna nezavednost, nesolidarnost, otročje malenkostni osebni prepri, nestanovitnost — to so posledice razdrobljenih delavskih organizacij, to je strup, ki ga kapitalisti potom svojih »delavskih« strok. org. vlivajo med delavstvo ter ga korumpirajo in onesposobljajo za strokovni boj.

3. Izhod iz tega težkega položaja.

Iz tega težkega položaja, iz te zagate, je samo en izhod in to je odstraniti vzroke današnjega težkega položaja, odstraniti vzroke, ki razsipajo de-

„DELAJSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina 120 K
mesečna naročnina 12 K

Posamezna številka 3 K.

lavsko moč v organizacijah. Zato se mora delavstvo boriti in prizadevati:

1. Združiti se v celi državi v enotne, močne, razredno zavedne strokovne organizacije, ki ne bodo nadvladane od nobene politične stranke.

2. Vzpostaviti enotno fronto delavskih množic v celi državi v svrhu:

a) odpravljanja gospodarske reakcije, v svrhu zopetne pridobitve združevanja, zborovanja in pravice stavke, ki so najosnovnejše in življenske pravice delavstva, brez katerih je nemogoče izboljšati delovne pogoje — kar na papirju v več paragrafih jamči vidovdanska ustava.

b) Zboljšanje in izjednačenje delavskih plač in mezd v celi državi, in izjednačenje socialnega zakonodajstva.

c) Jačanje solidarnosti med delavstvom srbske, hrvaške, slovenske in ostalih narodnosti vseh veroizpovedi ter skupnega boja proti nacionalistični in verski separatistični gonji.

4. Smernice za dosego tega cilja.

V ta namen razredno zavedne strokovne organizacije in podružnice ljubljane in okolice sklenujejo:

Ustanoviti krajevni medstrokovni svet za Ljubljano in okolico na podlagi:

1. Razredne zavednosti.

2. Neodvisnosti od nadvlade političnih strank.

3. Samoupravnega, enotnega, nebirokratičnega organizatoričnega delovanja.

4. Skupnega boja za najosnovnejše delavske pravice — za pravico združevanja in stavke, ki je zajamčeno v ustavi.

5. Prizadevanje za odprave zakonov, staroavstrijskega takozvanega »Vagabunden Gesetz-a« in o radu in redu, ki so nasprotni z določili ustave, ki jamčijo pravico organiziranja za izboljšanje delavskih pogojev.

6. Mednarodne zveze ne smejo biti vzrok razkolu v strokovnih organizacijah. Zato se one odredijo na skupnem kongresu vseh razredno zavednih strokovnih organizacij cele Jugoslavije.

Krajevni medstrokovni svet tvorijo vsi člani odbora in nadzorstva vseh ljubljanskih podružnic, ki priznajo gornjo platformo.

Krajevni medstrokovni svet zbora najmanj vsak mesec enkrat, a po potrebi večkrat — in razpravlja:

1. Kako povzdigniti strokovne organizacije.

2. Kako izboljšati delovne pogoje in gmojni položaj delavstva.

3. Kako doseči združenje vsega delavstva v strokovnih organizacijah.

4. Kako bi se organiziral zaupniški zbor.

5. Prirediti medstrokovne shode, veselice in zabave.

6. Skrbeti za povzdigo materialnega, moralnega in kulturnega stanja delavstva.

Za tekoče posle delavskega strokovnega sveta se izvoli ožji odbor po 2 člana iz vsake podružnice. Ta ožji odbor izvoli iz svoje srede predsednika, tajnika in blagajnika, tri namestnike in dva člana v kontrolo. Za eventualne spore se izvoli 4 sodrugi v razsodišče, kateri si izvolijo iz svoje srede predsednika.

Krajevni medstrokovni svet neodvisnih strokovnih organizacij se vzdržuje od:

a) po delavskem strokovnem svetu določenih prispevkov ljubljanskih podružnic,

b) od prirediteljev koncertov, zabav itd.,

c) od dobrovoljnih prispevkov.

Ta sklep velja kot začasni pravilnik krajevnega medstrokovnega sveta neodvisnih strokovnih organizacij za Ljubljano in okolico.

Delavski strokovni svet za Ljubljano in okolico priznava Delavski Dom na Turjaškem trgu št. 2, kot svojo napravo, v to svrhu se zaveže da bo podpiral gmojno in moralno obstoječi dom v dobrobit vsega organiziranega delavstva.

Sprejeto na seji dne 2. marca 1922, od delegatov sledečih organizacij ozir. podružnic:

Grafična, kovinarjev, delavcev lesne stroke, živilskih delavcev, pivovarni-

skih delavcev, oblačilnih delavcev, kemičnih delavcev, čevljarjev, stavbin-
cev, brivcev, železničarjev.

* Pripomba. Dokler se ne reši vprašanje obustavljenosti spl. žel. organizacije bodo v krajevnem svetu zastopali železničarje sodrugi: Makuc, Čepelnik, Trškan, Noč, Sojer in kot njihovi namestniki Umek in Vodnik.

Dodatek k socialističnemu kongresu v Tivolju.

Verifikacijski odbor tega kongresa, o katerem smo že zadnjič poročali je verificiral tri mandate tipografov. Z verificacijo so imeli torej trije delegatje pravico stavljati predloge, izjave in glasovati za ali proti. Dobili so tudi za drugi dan kongresa pravomočne izkaznice, ki so se glasile:

Sodrugi iz Ljubljane zastopajo kot polnomočni delegat Savez grafičnih delavcev na II. strokovnem kongresu v Ljubljani in ima 1 glas. Ljubljana, dne 26. marca 1922. Strokovna komisija.

Drugi dan so sodrugi tipografi dali na kongresu sledečo izjavo:

Savez grafičnih radnika u Jugoslaviji, podr. Ljubljana pooblašča svoje delegate, da podajo na strokovnem kongresu za Slovenijo, ki se vrši dne 25. in 26. marca t. l. v Ljubljani sledečo

IZJAVO.

Po vojni dobi je zašlo slovensko delavstvo v težak položaj in to v socialnem in gmojnem oziru. Pravico za pravico so odzemale delavstvu vladajoče stranke, vedno naraščajoča draginja pa je strahovito poslabšala njegovo življensko možnost. Strokovna komisija je v tej dobi pozabljala na svoje naloge: voditi delavstvo potom razrednega boja preko socialnih izboljšanj do socialnega družabnega reda. Funkcionarji strokovne zveze so se vse bolj brigali za strankarstvo in žurnalistično eksperimentiranje po političnih listih, mesto da bi se brigali za boje delavstva in varovali nepolitichnost strokovne komisije.

-- Napram nepolitichnim strokovnim organizacijam so izvajali birokratični terorizem, medtem ko so svoje strankarske organizacije na škodo prvih favorizirali. — Z vsem tem so pospeševali cepljenje delavske mase in ko je do te cepitve prišlo, se niso niti najmanj prizadevali razkrojene mase ujediniti. Na vsa izzivanja vladnih strank ni strokovna komisija niti najmanj reagirala. Sklicala ni niti enega strokovnega shoda, kjer bi skušala skupno z delavstvom najti pota do zboljšanja delavskega položaja. Strokovna komisija ni ma zaznamovati niti enega dela v prid delavstvu, da o kakem uspehu sploh ne govorimo. Proteste delavskih organizacij proti krivicam, ki so jih dnevno uprizarjale vladne stranke, ni hotela niti dostavljati na pristojna mesta, niti uveljavljati. Strokovna komisija ni skušala izdajati slovenskemu delavstvu nujno potrebnega nepolitichnega strokovnega lista. Svoje glasilo »Delavec« je izrabljala v politično lovenje volilcev in umazano strankarstvo ter s tem niti med delavstvom mržnjo in politične strasti. — Vse to in pa še drugo nepravdo delovanje strokovne komisije je privedlo Savez grafičnih radnika v Jugoslaviji, podr. Ljubljana do tega, da izreka strokovni komisiji popolno nezaupanje. — Dalje Savez grafičnih radnika v Jugoslaviji, podr. Ljubljana ne priznava današnjega strokovnega kongresa, ker

1. ni na tem kongresu zastopanih mnogo strokovnih organizacij.

2. Ker ta kongres niti posameznim strokovnim organizacijam včlanjenim v strokovni komisiji ni bil pravilno in zadostno naznanjen.

Zato Savez grafičnih radnika u Jugoslaviji, podr. Ljubljana zahteva:

1. da se v najkrajšem času skliče nov strokovni kongres, na katerega se povabi vse strokovne organizacije v Sloveniji,

2. posamezne organizacije smejo zastopati na tem kongresu samo oni delegati, ki so na tozadevnih shodih od svojega članstva v to izvoljeni.

Savez grafičnih radnika u Jugoslaviji, podr. Ljubljana izjavlja, da more samo na takem strokovnem kongresu sodelovati in le sklepom takega kongresa se hoče podvreči.

N. B.: S. G. R. u J., podr. Ljubljana zahteva, da se ta izjava priobči v »Napreju« in »Delavcu«, drugače jo bo primoran objaviti v drugih listih.

Razume se, da ta izjava nikakor ni bila po godu kongresu in zaradi tega se je poslužil kongres diktatorske pravice in jim je na nedopusten način črtal mandate kot neveljavne ter jih na kongresu proglasil le za goste.

Kongres je s tem činom po pravici vzbudil v sebe in v svojo avtoriteto popolno in opravičeno nezaupanje.

Manifest proti davkom.

Resolucija

sprejeta na javnih shodih, in sicer:

Dne 26. marca v Hrastniku enoglasno 1000 delavcev;

dne 26. marca v Zagorju enoglasno 1200 delavcev;

dne 27. marca v Trbovljah enoglasno 3000 delavcev.

Zbrano delavstvo najenergičnejše protestira proti dosedaj običajnemu iztirjevanju dohodninskega davka.

Ta dohodninski davek nima nikake podlage v zakonu, iztirjava se ga na temelju bivšega avstrijskega zakona samo v Sloveniji in Dalmaciji, ostale pokrajine naše države tega davka ne poznajo. Protizakonito se tedaj obremenjuje slovensko in dalmatinsko delavstvo in protizakonit je ta davek radi tega, ker se ga nalaga tudi na draginske doklade. Delavstvo prejema te draginske doklade mesto živil, za katere pa že pri nakupu plačuje indirektni davek.

Protizakonit je ta davek tudi v smislu novega davčnega zakona, po katerem se dohodki v gospodarstvu samem, ne smejo posebno obdavčiti.

Draginske doklade, ki jih dobivajo delavci, je v smislu dogovora med delavci in delodajalci smatrati za prihodke v gospodarstvu, ki se jih v smislu zakona ne sme še posebno obdavčiti. Iztirjevanjem tega protizakonitega davka potom delodajalca, se spravlja pri današnji draginji delavstvo v neznošno bedo in stradanje. Pri današnji draginji delavci s svojimi plačami in dninami ne morejo izhajati in sploh ni mogoče živeti in preživljati sebe in svojo družino, kaj pa še oblačiti. S tem davkom se trga delavstvu direktno kruh iz roke.

Če bi bili ti davki zakoniti, bi se jih vseno ne smelo za nazaj iztirjevati, ker danes izmозgano delavstvo tega davka plačati ni v stanju, ker njegove plače in dnine ne zadostujejo, da bi se delavstvo moglo vsaj pošteno hraniti, kaj pa še oblačiti sebe in svojo družino.

Na gornjih shodih zbrano delavstvo zahteva od pokrajinske kakor tudi od centralne vlade:

1. da ne dopusti protizakonitega in protisocialnega iztirjevanja dohodninskega davka naloženega na draginske doklade, potom delodajalca, kateremu je dobrobit lastnega delavstva tuja briga.

2. da prepreči, da bi se zaostali davki kakor za leta 1919—20. še posebno iztirjevali. —

3. Da se sploh davek ne iztirjava potom delodajalca, ampak da se direktno potom davčne oblasti dokaže, kolikor še ima davka za plačati. —

4. plačarina naj se sploh odpravi.

slede podpisi:

Manifestacija proletariata za enotno fronto v Kočevju.

V nedeljo ob 2. uri popoldne se je zbralo na shodu čez 300 kočevskih rudarjev. Shod je otvoril predsednik s. Češarek. Navzoči zborovalci so mu ponovno izrazili zaupnico in ga izvolili kot predsednika današnjega shoda in kot zapisnika s. Miheliča. S. Češarek je prečital pravila »Zveze rudarjev« in nato podal besedo sodrugu Peterkoviču, tajniku zveze rudarjev iz Trbovelj, ki je v stvarnem in mirnem govoru pojasnil kočevskim sodrugom pomen in važnost organizacije in jih pozval, da stopijo vsi v enotno fronto za svoje pravice. Nato je povzel besedo sodrug Češarek, ki je izvajal v jedernatem in daljšem govoru sledeče:

Sodrugi in sodružice! Po daljšem štirinajstmesecnem nedelovanju smo si ustanovili pred štirinajstimi dnevi tukajšno podružnico strok. organizacije Z. R. D. Ali že čez dva tri dni so se pojavili znaki kapitalističnega strahu, ki pokazuje bojazen in brigo pred delavsko solidarnostjo. Pri nas so skušali različni priveski kapitalističnih strank ustanoviti tukaj strokovne organizacije, ali razredno zavedno delavstvo jim ni sledilo. Razumno je se-

daj, da so začeli kapitalistični elementi hujskati in plašiti delavstvo, da bo odpuščeno iz službe itd. Ali naša organizacija ima potrđilo in zaščito od strani vlade, ki je dolžna v smislu zakona in tozadevnih odredb našo strokovno organizacijo ne samo pripoznati, temveč ji tudi dati zaščito.

Zato poudarjam, da je vsaka bojazen od strani delavstva popolnoma neutemeljena.

Dragi sodrugi in sodružice! Razložil sem vam, da je to hujskanje od strani kapitalističnih agentov le prazno lajanje psa v luno, radi tega moramo se strniti vsi v eno fronto neodvisne strokovne organizacije, stanoviti in trdni kot skale. Poglejmo in učimo se tega od kapitalistov. Kapital se druži v močno in enotno fronto proti proletariatu, da ga izkoristi in izžene njegove krvave žulje. Ali ni torej upravičeno delavstvo, da v svoji samoohranbi stori isto.

Opozorjam pri tem, da se nahajajo nekateri se nezavedni delavci med nami, ki pravijo naj se ni treba organizirati, ker kar bodejo drugi dosegli, tega bomo deležni tudi mi. Vprašam tiste sodrugi, ki so ali zapeljani po kapitalističnih agentih ali pa so tako nezavedni, da ne morejo razumeti, da je samo v skupni močni fronti proletariata njegova rešitev! Samo par neorganiziranih daje že povod kapitalistom, da ne upoštevajo naših organizacij, češ kaj bo delavstvo, saj tako ni edino. V tem dragi sodrugi leži pogrška, ki je v stanju imeti velike in neprijetne posledice za trpinčeno ljudstvo. Tisti, ki je neorganiziran, ako upošteva navedene razloge, kako je organizacija neobhodno potrebna, ga mirne duše imenujemo izdajalca naše skupne stvari. In ne sme se čuditi, ako ga bomo kot takega zamrzili in se ga izogibali.

Za potrebo naše organizacije naj navedem še samo en slučaj. Vi se dobro spominjate kako je skušala milijardska trboveljska družba se upirati celo ukazom, ki so prišli iz centralne vlade v Beogradu. Vprašam Vas ali se ne bodo upirali podjetniki našim prošnjam, ki bodo prihajale z naših lačnih ust in iz naših praznih krvavožuljevih rok, ako ne bomo se strnili vsi v močno in enotno fronto za naše pravice.

Točka osma, katero so črtali nesrečni voditelji socialdem. stranke, se mora ponovno priboriti, ker nam je ta edina zagotavljala vsaj nekaj pravice za zboljšanje našega položaja. Mi nismo proti pristajem drugih političnih strank, ali uvidevamo neobhodno potrebo, da se združimo vsi v enotno fronto, da si izboljšamo svoje življenske in delavske pogoje. Zato pozivam vse pristaje vse delavskih strank, da se strnejo v našo strokovno organizacijo, ki je za naš važnega gospodarskega pomena in v kateri se ne sme uganjati politike.

Nadalje pojasnjuje s. Češarek, zakaj so se razširile neutemeljene in neresnične govorice v rudnikih, da je on in še nekaj sodrugov odpuščenih iz službe. (Medkljci: Ako bode tebe odpustili gremo mi vsi.) Ne bojte se sodrugi, jaz se takih babjih čenč, ki izvirajo iz bojazni ne bojim, kajti mi se hočemo trezno in zakonitim potom boriti za izboljšanje naših delavskih pogojev. Naša dolžnost je, da izvršimo prevzeto delo, dolžnost podjetnikov pa je, da nas zato tudi primerno plačajo.

Svoj govor zaključuje med ploskanjem in živahnim odobravanjem, živele enotna neodvisna strokovna organizacija.

»Zveza rudarjev« podružnica Kočevje ima sledeči pripravljani odbor: Češarek Ivan, predsednik, Mihelič Karl, tajnik, Struna Andrej, blagajnik. Odborniki: Rus Josip, Bremec Ivan, Dacar Ivan, Kač Anton, Štrumbelj Anton, Mlakar Franc.

F. P.

Rudarski delavci in davek na mezde.

Centralna uprava Zveze rudarskih delavcev je priredila dne 26. in 27. marca protestne shode proti davku na delavske plače in mezde. Shodi so se vršili v Trbovljah, v Hrastniku in v Zagorju. Na vseh shodih je bila soglasno sprejeta ista resolucija. Za to resolucijo je glasovalo v Hrastniku 1000, v Zagorju 1200 in v Trbovljah čez 3000 rudarjev. Na vseh shodih je vladala popolna jednodušnost rudarjev in trdna volja za delo v nezavisnih strokovnih organizacijah, ki so ostale edine nositeljice razrednega boja v teh žalostnih časih. To se najboljšje vidi iz ogromnega prirastka članov v Zvezi rudarskih delavcev. V Zagorju na primer je število članov v dveh tednih poskočilo za 800. Ta revir naj služi drugim rudarskim revirjem za vzor, gospodarjem premogovnikov pa naj bo dokaz, da črno ljudstvo, ki koplje iz zemeljskega otroba zaklade, ni več voljno prenašati, da se ravna z njim kakor s sužnji.

Položaj rudarskih delavcev v celi Sloveniji je zelo slab vsled nizkih mezd, in to stanje pa še ogromno poslabšuje omenjeni davek na mezde.

Rudarski delavci dobivajo neke draginske doklade za nabavo živeža, torej za svoje čisto gospodarske potrebe. Pobira se od njih pa davek tudi na te majhne doklade, ki so namenjene za njih najpotrebnejše gospodarske izdatke. Tako plačajo oni dvakrat davek na svoje mezde, prvič pri izplačevanju mezd, drugič pa pri samem nakupovanju živil, ker je trgovec povišal cene blagu vsled plačarine in trošarine.

Novi davčni zakon prepoveduje obdavčenje tistega dela delavske plače, ki služi za zadostitev najpotrebnejših gospodarskih potreb, in sem spadajo tudi omenjene draginske doklade. V pogodbi med delavci in delodajalci je izrecno povedano, da služijo te doklade za nakup delavskih gospodarskih potrebščin. — Davčne oblasti pa vkljub vsemu temu iztirjavajo davek na te

doklade in uvajajo rudarske delavce v grozen položaj, ker se rudarjem odteguje tako mesečno več sto kron od plač in niso redki slučaj, da rudarski delavec pri izplačilu ne dobi niti vinarja in čisto ostane še na dolgu.

S pobiranjem tega davka se je napravila cela zmešnjava in davčne oblasti postopajo v vsakem kraju drugače. V Rajhenburgu, Krmelju in v nekaterih drugih krajih se ta davek sploh ne pobira, dočim se v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Hudi jani i. t. d. pobira celo za leto 1919, 1920 in 1921 za nazaj in to na temelju nekkih starih avstrijskih zakonov, čeprav imamo v Jugoslaviji nov davčni zakon, ki ne predpisuje tega plačevanja.

Ni čudo, da je tako postopanje izzvalo med rudarji ogorčenje, ki se je pokazalo na gori omenjenih shodih v tem, da se je sprejela enodušno povsod ista resolucija proti pobiranju tega davka.

Da se je ta davek pobiral od rudarjev neupravičeno, nam dokazuje tudi naredba delegacije finančnega ministerstva v Ljubljani, ki jo prinašamo v celoti in ki se glasi:

Prepis.

Delegacija ministerstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani.

St. A IV. 742 ex 1922.

Dohodnina od izpremenljivih prejemkov k št. 743 od 2. III. 1922.

Ljubljana, dne 9. marca 1922.

Zvezi industrijcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani.

Z ozirom na besedilo čl. 3 v zakonu o proračunskih dvanajstih za mesec marec in april 1922, z dne 28. II. 1922.

Službene novine br. 45 a naročam hkratu vsem podrejenim davčnim oblastem, naj imenoma službodajalcev (po čl. 36 B IV. št. 6 zakona z dne 27. VI. 1921, št. 240).

Uradni list za dohodnino in plačarino od izpremenljivih (mezdnih) prejemkov za dne 1. marca 1922.) ne uveljavljajo, dokler ne izidejo izvršilna navodila k novodoma navedenemu zakonu.

O tem mi je čast obvestiti cenjeno zvezo s pristavkom, da ni s stališča finančne uprave nikakega zadržka, da službodajalci, ki so vsled omenjenega namstva pobirali dohodnino oziroma plačarino z odbikom od službenih prejemkov svojih nameščencev, nadaljno pobiranje ukinejo, dokler se ne objavi izvršilni predpis k uvodoma omenjenemu členu.

Delegat Dr. Savnik I. r.

Iz te naredbe se jasno vidi, da je delegat finančnega ministerstva ukinil plačevanje davka na delavske mezde naloživi delodajalcem, naj ne odtrgujejo od 1. marca t. l. dalje ničesar pri izplačevanju delavskih mezd na račun tega davka.

Delodajalska organizacija »Zveza industrijcev«, ki je prejela gorenji odlok ali ni hotela o tem obvestiti včlanjenih podjetij, ali pa jim je dala celo nasproten nalog tako, da so posamezna rudarska podjetja v nasprotju s gorenjim odlokom finančne delegacije odtrgovala ta davek svojim delavcem celi mesec marec. Delavski zastopniki so že prej zahtevali od delodajalcev pojasnil glede tega davka, ampak dobili so vedno odgovor, da ima podjetje nalog za to odtrgovanje od davčne oblasti. Gorenji odlok so dne 31. marca t. l. delavci osebno predali upravi premogovnika v Trbovljah v dokaz, da njeni odgovori glede odtrgovanja davka so napačni. Če pa »Zveza industrijcev« še ni do danes dostavila odloka svojim članom t. j. v našem slučaju upravi trboveljskih premogovnikov, je to imelo namen, da se z odtrgovanjem ukinjenega davka vrže rudarske delavce v še slabši gospodarski položaj, da bi se jih moglo na ta način še bolj izrabiti.

Rudarski delavci so na svojih shodih zahtevali, da se, če že država nima drugega kritja za svoje stroške, davek na delavske mezde iztirja iz polnih blagajn rudniških lastnikov, ki so si prisvojili večji del vrednosti, ki jih proizvajajo krvavi rudarski žulji. Ker dočim je beda in glad rudarskih delavcev od dne do dne večja, izkazuje bilanca rudarskih podjetij (čeprav še veliko zakrito) od leta do leta večje milijonske dobičke.

Rudarski delavci so po predstavnikih svojih organizacij predložili 30. marca t. l. resolucijo, ki so jo sklenili na shodih, glede odprave tega davka delegatu ministerstva financ v Ljubljani. Tu se jim je obljubilo, da se bo ukrenilo vse potrebno, da se tej upravičeni delavski zahtevi ugoditi.

Videli bomo v najbližji bodočnosti, hočejo li vlada in merodajni faktorji izpolniti svoje obljube ter se bomo k tej stvari še pozneje vrnili.

Ta zborovanja rudarskih delavcev so pokazala pravo pojmovanje razredne zavesti in dokazala so tudi, da med rudarji ni prostora za razne organizacije, ki so delavske le po imenu in ki so si lelavsko ime nadele le za to, da bi zapeljale delavstvo, ker v resnici služijo le koristim kapitalistov.

Rudarskim delavcem pa priporočamo, da ojačajo svoje neodvisne strokovne organizacije, ki so edine v stanju, da poton njih dosežejo boljše pogoje za svoje življenje. Ni več časa, da bi čakali! Proti fronti kapitala naj se postavi enotna in silna fronta celokupnega proletariata, kakateri tudi rudarski delavci ne smejo manjkati.

Rudarji v enotno fronto proletariata! Rudarji v Zvezo rudarskih delavcev! Naj živi enotna fronta mednarodnega proletariata!

Italija.

Kongres ital. komunistične stranke je zboroval v Rimu od 20. do 24. marca. Zastopanih je bila večina komunističnih političnih organizacij ter nemška in francoska komunistična stranka.

Dnevni red je obsegal sledeče točke: taktika, strokovno vprašanje, agrarne te-

ze, volitev srednega odbora in revizija strankinih pravil.

Na livornskem kongresu je komunistični predlog dobil 58.000 glasov; danes pa šteje stranka 1.407 sekcij s 40.022 člani, in nekaj tisoč kandidatov.

Stranka izdaja 3 dnevnike: »Il Comunista«, Rim (15.000 izv.); »L'Ordine Nuovo«, Turin (30.000 izv.); »Il Lavoratore«, Trst (16.000 izv.). Izdaja tudi dvomesečno revijo »La Rassegna Comunista« (2000 izv.), strokovni tednik »Il Sindacato Rosso« (15.000 izv.) ter mladinski vestnik »L'Avanguardia« (25.000 izv.). Časopisje zahteva mnogo denarnih žrtev.

Na soc. omladinskem kongresu v Florenzi 1921 se je od 40.000 članov izreklo za komunistično stranko samo 8.000 članov; danes pa šteje omladinska komunistična zveza že 25.000 članov in 10.000 kandidatov.

O posameznih točkah dnevnega reda navajamo sledeče:

Taktika in Bordiga poročata o enotni fronti: »Taktika enotne fronte mora težiti za tem, da zbere v svojih vrstah vedno večje delavske mase. Obenem pa mora na čelu razširjenega delovanja mas ostati stranka centralizirana in močno disciplinirana. Glavna točka vsega vprašanja je: da se obranimo, da se začeti boj mas še enkrat ne ustavi in ne odvrne od končnega cilja, mora stranka ohraniti svoje čete in svoj vpliv na proletariata.«

Poljedelsko vprašanje. — Poročevalci Sanna zagovarja toplo zvezo kmečkega in industrijskega proletariata; treba pa je tudi pridobiti za socializem malega kmeta.

»Proletariat se ne more polastiti vlade in jo obdržati brez aktivnega sodelovanja, ali vsaj blagohotne nevtralnosti, delovnih kmečkih mas. Čeprav je v Italiji razmerje kmečkega ljudstva nasproti vsemu prebivalstvu namesto 80 od 100 ko v Rusiji samo okoli 60 od 100, je vendar številna premoč kmetov, zlasti v srednji in južni Italiji, toliko, da je zmaga proletariata brez kmetov nemogoča.«

»Čeprav je treba poudarjati socialistični nauk, da ima velika industrija tehnične in socialne prednosti pred malo industrijo in čeprav je treba posebej naglašati, da bo proletariata, ko bo na vladi, industrializiral poljedelstvo in podpiral koncentracijo produkcije, in dosledno spremembo dela v marksističnem smislu, mora stranka vendar priznati, da manjkajo tehnični in duševni pogoji, da se izvede takojšnja in popolna socializacija poljedelske produkcije, ko proletariata dobi vlast v svoje roke; zato se pa mora ugoditi želji kmetov, da svobodno razpolagajo z zemljo v krajih, kjer tehnične razmere ne dopustijo, da se ustvarijo velika industrializirana poljedelska podjetja, kjer se dela skupno.«

Vroče so bile tudi debate o strokovnem in združnem vprašanju, ker pa je bolj lokalnega pomena.

Zedinjene države.

Najnovejša poročila iz Amerike (Indianapolis 1. aprila) poročajo, da je nad 500.000 rudarjev 31. marca zvečer prenehalo z delom. Stavka rudarjev je popolna v vseh revirjih 20 federativnih držav. Stavki se pridruži iz delavske solidarnosti tudi okoli 100.000 neorganiziranih rudarjev. Industrijski krogi sodijo, da je premoška v rezervi za 40 do 50 dni, kar pa je brezdvomno, pretirano. Delo je ustavljeno v nad 6000 rudokopih.

Avstrija.

24. in 25. marca je zborovala avstrijska komunistična stranka: — V ekspezeju o splošnem položaju se je poudarjalo, da se kapitalizem nahaja v razkroju. Vendar pa si proletariata ne sme delati prezgodnjih iluzij, ker gre svetovni socialni razvoj zelo počasi proti marksističnemu cilju. Trenutno je najvažnejše delo, da je ves proletariata mednarodno solidaren.

O taktiki **enotne fronte** se je naglašalo, da je stranka solidarna. Proletariat pa mora paziti, da ga reformistični voditelji drugih socialnih struj ne dobijo v svoje zanke. Stranka mora ostati tudi v enotni fronti popolnoma svobodna glede notranje organizacije in si pridržuje svobodno kritiko; to tem bolj, ker reformisti le preradi pozabijo na resnične interese delavskega razreda.

Nemčija.

2. aprila se je pričela v Berlinu konferenca vseh 3 socialističnih internacional. Obširnejše poročilo prinesemo prihodnjič.

II. Komunistični kongres za Leninovo gospodarsko politiko.

Pariz, 1. aprila. Iz Moskve poroča brezžični brzojav: 11. komunistični strankin zbor se je obširno pečal z Leninovimi gospodarskimi koncesijami. Govorniki so odobravalji Leninov predlog, da se stranka loči od sovjetskega aparata; nekateri govorniki so pa izražali pomisleke in opozarjali na težaven gmotni položaj, v katerega peha komuniste nova gospodarska politika. Sklepni govor je imel Ljening, narkar je predsednik predlagal vladi za njeno politiko tekem zadnjega leta zaupnico. Predlog je bil soglasno sprejet; štiri vdeleženci so se glasovanja vzdržali.

Beltramov shod. V soboto se je vršil shod železničarjev v Mestnem domu. Shoda se je udeležilo le nekaj klerikalnih pristašev, ostali železničarji pa so shod in obenem politične mahinacije, ki so jih skušale poedine stranke na škodo železničarjev uriniti v to velevažno vprašanje obsodili s tem, da se tega shoda niso udeležili.

Čevljarji naj ne potujejo v Zagreb, ker vlada v tej stroki velika brezposelnost.

Brivci v Splitu se nahajajo v mezd-nem gibanju, zato se opozarjajo vsi ostali brivci, da ne potujejo v Split.

Krojaški pomočniki v Osijeku se nahajajo v štrajku.

Stavka v tovarni Westen v Celju. Tovarniški delavci v tovarni Westen so vsled slabih delavskih pogojev in vsled nepravilnega postopanja od strani podjetnika stopili v stavko. Takoj so se pojavili različni agentje, ki hočejo narediti spor med enotnim delavskim nastopom te tovarne s tem, da govore

Dopisi.

Ljubljana. V vednost delavstvu navajamo, da je gotovi g. Selinšek, za katerega pišejo nekateri listi, da je nevaren boljšešviški agitator, navadni lopov, ki je poneveril ajdovskemu delavstvu več tisoč lir in svarimo delavstvo pred njim.

Več delavcev iz Ajdovščine.

Škofja Loka. Znani milijonar v Stari Loki 15. postopa prav človekoljubno s svojimi uslužbenci, Antona Frankota, ki mu je 25 let služil zvesto in pošteno ter mu delal še vse preveč po volji, je vrgel na cesto in ga spravil ob zaslužek. Da pa ima vsaj kako zahvalo zato, da je s svojimi krvavimi žulji pomagal g. Dolencu 25 let delat milijone, ga je mlajši Franc Dolenc ob 25 letnici še ovađil pri sodišču zavoljo tatvine. Pa pred sodnijo se bo stvar izkazala in tudi mi Ločani imamo dokaze v rokah o prav čudnih kupčijah milijonarja iz Stare Loke št. 15 z eraričnim lesom.

Več Ločanov.

Škofja Loka.

Tako ne gre. Aprila meseca 1909 sem vstopil v službo kot delavec na železniški progi in sem služil neprestano do 25. maja leta 1920, ne da bi bil kaznovan, kar dokazuje, da sem pošteno in marljivo vršil svojo dolžnost. 25. maja leta 1920 sem bil odpuščen vsled takratnega splošnega železničarskega štrajka. V koliko je bil odpust upravičen in utemeljen o tem bo razpravljalo sodišče, kjer se še nahaja cela zadeva v tekočem stanju.

Ravnateljstvo državne železnice v Zagrebu me je po odpustu obvestilo z dopisom, da imam pravico na prispevke od 1918. do 1920. leta, kar se pa tiče za ostalih osem let, naj se obrnem na bivšo avstrijsko državno železnico.

Odlok ravnateljstva državne železnice se odločno protivi še sedaj veljavnemu provizijskemu štatutu po zakonu 12, prvi odstavek, ki se glasi: Član provizijskega sklada po desetletnem članstvu mora biti upokojen (ne pa odpuščen) po § 19, točka a) se člana le more odpustiti radi hudodelstva, nikakor pa ne brez navedene preiskave.

Zgoraj navedeni dejanski stan krši ta še sedaj obstoječi zakon, ker sem imel že čez desetletno službovanje in nisem bil še kaznovan radi nikakega hudodelstva. Z ozirom na moje navedbe, katerih istinitost sem pripravljn vedno dokazati zahtevam od ravnateljstva v Zagrebu, da se me zakonitim pottom upokoji.

Pravica mora biti ne samo na strani mogočnih, temveč tudi na strani trpinov.

Kovač Anton.

Trbovlje. 23. marca se je tu smrtno ponesrečil 17letni, nadebudni delavec Ivan Bredovnik. Bil je zaposlen pri separaciji in njegovo smrt je zagrešila malomarnost rudniške uprave, ki se kaj malo briga za higijenske in varnostne predpise. Paznik Fabjan je poslal po 1 uri Bredovnika, da mu prinese v laboriju vode za umivanje. Fant je šel doli k rezervoarju po vodo in se je vračal po srednjem ozkem hodniku. Deske na koncu hodnika so bile le tako položene na traverze, in niso bile, kakor je predpisano, z vijaki pritrjene. Ko je šel Bredovnik čez te deske, so se odmaknile in on je padel v zbirališče za drobni premog in si je zdrobil popolnoma desno nogo, kosti so mu bile popolnoma prelomljene in mišice in kite raztrgane, zadobil je tudi težke poškodbe na glavi in si zlomil tudi levo nogo. Valil se je navzdol po premogu in njegov krik in klice na pomoč sta tudi zaslišala sodruga Avg. Šmidhofer

proti stavki in jim obljubljajo začasne nagrade. Dolžnost vseh delavcev vseh političnih strank je, da se strne v enotno fronto, da si izbojujejo boljše mezde.

Interesantno pri tem je, da podpira »Nova Doba« sicer v zavitem ali dovolj jasnem članku podjetnika, ki je bil vedno zagrizen Nemec.

Vrana vrani ne izkljuje oči. Delavstvo pa se naj uči iz tega, da je kapitalistom, kadar se gre za njihov žep, narodnost deveta stvar. Tako lep pojem nosijo takrat in to samo na jeziku, kadar je treba razdvajati vrste delavnega naroda.

in Ludv. Laznik, ki sta takoj priletela, da vidita kdo vpije na pomoč. Ko sta zapazila fanta, sta takoj skočila k strojevodji, ki je ustavil električni motor in izvelika sta na smrt ranjenega Bredovnika na hodnik, kjer je prosil še, da bi ga dali hitro v bolnico, ker sicer bo umrl. Začeli so ga za silo obvezovati, pa niti obvez ni bilo dosti na razpolago niti krepčilih zdravil. Ta slučaj je sramoten za rudniško upravo. Smrt Bredovnikovo je zagrešila le malomarnost, ki vlada na separaciji. In uprava, ki ima za Wranglovce in za vse nepotrebne stvari dovolj denarja, ne pazi niti na najbolj potrebne varnostne naprave za svoje rudarje, kojih služba je že sama dovolj nevarna, niti nima pripravljenih obvez za prvo pomoč, ko mora vendar vedeti, da nesreče v našem rudniku niso tako redke. Ko so sodrugi delavci še obvezovali umirajočega Ivančka, so pa že prišli tesarji in napravili pod deskami lašte in pribili deske tam, kjer so bile dosedaj le tako položene po traverzah. Te prokleti stari navadi v Trbovljah, da se najprvo počaka nesreče in se popravlja šele tedaj, ko se kak delavec ali delavka ubije. Sedaj so, ko je Bredovnik že v grobu, vsa tla hodnika nova, ob straneh nove ograje in vse dobro pritrjeno z vijaki in tudi nove stopnice so. Če bi se to bilo storilo že tedaj, ko se je videlo, da je pokvarjeno, bi bil Ivanček še med nami; tako pa je moral umreti, da so gospodje priganjači šele uvideli, v kaki nevarnosti je delavstvo zavolj njihove zanikarnosti. Tega mora biti konec, z delavskimi življenji se več ne bode igrali gospodje priganjači. — Sploh vladajo na separaciji vnebovpijoče razmere. Takih priganjačev, kakor med tukajšnjimi pazniki, težko najdeš. Nad delavci in delavkami vpijejo kot nad psi in če več ne morejo delati od utrujenosti, jim pa groze z odpustom. Pa ti »gospodje« ne pomislijo nič, da imajo ravno tako kakor drugi delavci doma žene in otroke. In minilo bo še te priganjače na separaciji veselje, delati v škodo delavstva in za koristi gospodov iz uprave. Najbolj surovo postopajo z delavstvom: Pirnat, Kramar, oba Kranjčiča in Fabjan ter še nekateri drugi bivši delavci. Sram jih je lahko, da nastopajo tako proti sodelavcem. Drugič kaj več o teh tičih. Le še eno pripombo o tem revirju. Tu morajo delati mladoletna dekleta in fantje ravno toliko kakor odrasli. To ne gre na noben način. Očetje in matere, če bode to tako naprej, bodo vaši otroci, predno dosežejo 20 let, že uničeni in za celo življenje izmozgani. Suroveži od priganjačev, ki so v lice vedno sladki, potem te pa zahrbtno stiskajo, puste, da lepša in boljše oblečena dekleta sedijo na klopi, dočim morajo bolj grde in slabše oblečena garati ko črna živina. Še celo, če gre delavec ali delavka na stranišče, se mora preje zgledati pri gospodu pazniku.

Opozarjamo inšpekcijo rada na te razmere! Tudi državno pravdnštvo bi se moralo zanimati za slučaj umrlega sodruga Bredovnika! Priče vedno lahko pove odbor Zveze rudarskih delavcev v Trbovljah.

Delavci in delavke pa, ki hočete, da se te razmere zboljšajo, vstopite vsi v Zvezo rudarskih delavcev v Trbovljah, ker le, če bomo vsi za enega in eden za vse bomo kaj dosegli. Zato živela nezavisna strokovna organizacija! Živela Zveza rudarskih delavcev! Več delavcev in delavk.

Jesenice. Žene proletarke. Vzdravimo se že enkrat iz trdega spanja, iz

spanja v verigah in zahtevamo svobodo združevanja in pravico do zborovanja, katero nam je vzela reakcija, tako nam kakor našim možem in soprotnim, potom »Obznane« in »zakona o zaščiti države«. Tudi nam ženam proletarkam se daje s takimi obznanimi nagobčniki iz strahu pred resnico. Zato zahtevamo pravico, katero ima vsak državljan in davkoplačevalec, ki jo mora delavno ljudstvo kot glavni stebel države, še posebno zahtevati. »Obznane« in zakon o »zaščiti države« izrablja kapitalistična klika v svoje sebične namene, za svoj lastni — žep, in pri tem izkoriščanju proletarski razred trpi pomankanje — a država trpi na ugledu. Žene proletarke! Ali si mogoče domisljate, da nam gospodje vlastodržci, kedaj dajo prostovoljno, kar sami od sebe naše pravice? Če to mislite, potem ste v zmoti. Poglejte malo naokrog po svetu in uvidete bode, da se proletarske žene in hčere borijo ramo ob ramo z možmi in očeti za dosego državljan-skih pravic in svobode, v močni organizaciji sloneči na podlagi pravega proletarskega programa. Žene proletarke! Vzbudimo se! Ne strašimo svojih otrok z bav-bavom, temveč učimo jih resnico spoznavati! Ne mislite, da imate dolžnosti samo pri ognjišču, temveč imate dolžnosti tako napram sebi kakor tudi napram možem in otrokom! Zatorej zbudimo se, žene proletarke! ŽIVELA SVOBODA! Žena proletarka.

Nekaj o kovinskem vaještvu. Vedno in vedno se bere o raznem delavstvu, o njih organizacijah in kulturi. Naj omenim še nekatere stvari o našem vaještvu in sicer kovinske obrti. — Kar se tiče stanja našega vaještva, in sicer v delavnicah samih, v raznih obratih in drugod. V takšnih razmerah živijo v naši kulturni državi, da se moramo vprašati, če je to sploh mogoče. — Naj navedem par točk k tej stvari, posebno kako se izrablja oblast višjega nad nižjim. — Pomočnik dokaže svojo oblast če ne z besedo, oziroma psovko, pa s pestjo in to ni en sam slučaj, to jih je mnogo. Namesto, da bi vajence naše pomočništvo vadilo z lepo besedo in prijaznostjo, da bi mu dokazali, da sta oba enaka, jih tepe in trpinči. — »Vajenec in pomočnik, to je velika razlika«, to si misli danes naše pomočništvo, ker se ni prišlo do tega spoznanja, da sta oba enaka trpina, da morata oba delati za koristi skupnega izkoriščevalca. — Samo v enem je razlika, namreč v tem, da si pomočništvo služi denar, dočim si vaještvo nabira znanje za poznejše življenje. Pa našemu mlademu pomočništvu ni zameriti napram vajencem nekatere res prevelike surovosti, kdo pa jim daje vzgled. Mogoče mojstri? — Ko se namreč pride učiti, mu pokaže mojster eno gotovo delo: »To naredi pa hitro paglavec«, eden najnavadnejših izrazov pri naših mojstrih. Če delo ni dobro ali hitro narejeno se zopet glasi beseda »Prok... pank...«, ali bo že kaj ali ne? To je povsem nekaj vsakdanjega. Potem pa pride na vrsto pest in podobne prijaznosti (lahko navedemo slučaje in sicer pri sledečih obrti: Tönies, Zbakar, Samassa, Grgurevič, Vojnovič itd.) in to prav velikokrat. To pa gre potem dalje, pomočniki pravijo, tako je bilo ko smo se mi učili in tako naj ostane. Kultura hm. — Učenje je posebno po večjih obratih jako otežkočeno za vaještvo in sicer v delu samem. Delo je namreč dvoje: fina ter bolj interesantna, ter bolj navadna manjša dela. Boljša dela samo ob sebi dobivajo mojstri, ki so zato sposobni. Ti imajo pa gotovo šte-

vilo prideljenih vajencev in to jako slabo narejeno za ostale vajence, ki so pri vedno slabšem delu. — Navada je namreč ta, da k boljšim mojstrom v tovarni pridejo samo vajenci po protekciji in za vso učno dobo. — Vajenci pri slabšem delu pa ostanejo tu za vso učno dobo (to pa lahko brez protekcije), in to je jasno dobro za lastnika, da mu ni treba delavstva plačati. — To bi se dalo urediti in sicer naprošamo vajenci, ki se nahajamo v takih razmerah, da se predrugači in sicer za en gotov čas k boljšim mojstrom en čas k slabšim, da se vsakega nekaj privadi. — Toda vsi ti gospodje se ne zmenijo za učence ali kaj znajo ali nič, samo da nimajo stroškov. Potrebna je skorajšnja ureditev. — V tem oziru bi pa moralo tudi pomagati naše socialdemokratsko zaupništvo, ki se tolikaj baha, da se mora vse izvršiti, kar ono reče, dočim je malodane v vsakem slučaju narobe. Kadar pa je treba plačati članarino, so prav živahni, da bi pa za nas kaj v resnici storili tega ne. To so večinoma ljudje brez morale, ki so zaupniki samo takorekoč iz častihlepnosti, ker zaupnik je že precej važna funkcija. Čemu pa naše delavstvo zaupa taka v resnici odgovorna mesta, ljudem neveščakom? To se dela iz teh vzrokov. 1. Ker ima to naše zaupništvo dobro obljublajoče jezike. 2. Je pa naše delavstvo preveč zaupljivo. In tudi soc. dem. stranka, ni za naš blagor t. j. za blagor delavstva oziroma vaještva storila ničesar. — Zato se bo pa to naše vaještvo, ko bo prosto odvrnilo od te stranke, ki ne dela za njen blagor. Sedanje vaještvo se bo izobrazilo, postalo bo kulturno, da se bodo pri našem poznejšem pomočništvu lahko izučili bodoče vaještvo prava in vzornosti, ter ne bo navadilo poznejšega samo psov in nesposobnega obnašanja, da se bo tudi ta barbarska, zgoraj navedena navada izgubila. Če se merodajni faktorji ne zmenijo za učence kovinske stroke, si bo pa pomagalo samo, kakor si bo na najlepši način moglo.

Zaveden ključavničarski vajenec.

Protest invalidov.

Kako se ne sme reševati invalidsko vprašanje in kako se ne izpolnjuje še tistih obljub, ki jih daje invalidom skrupulani invalidski zakon je najboljši dokaz postopanje merodajnih faktorjev pri nas. Zakon je bil sprejet ne da bi se upoštevalo zahteve vojnih invalidov, ki so predložili svoj osnutek. In še teh malenkosti, na katere imajo invalidi po zakonu pravice, dostikrat ne dobijo — ker nema »para«. Čudno, da pri nas vedno primanjkuje denarja za bolnice, invalide, kulturne institucije in uradništvo, dovolj ga pa je za slavnosti, komisije v inozemstvu, in za povišanje plač in dnevnice najvišjih funkcionarjev... Končno je pri invalidih še to, da so oficijelni zastopniki srbskih invalidov udarili na soviniščno struno in da delajo tudi razlike med srbskimi in »prečanskimi« pohabljenici...

V nedeljo 2. aprila je sklicala organizacija invalidske organizacije za Slovenijo protestni shod v veliki dvorani »Mestnega doma«. Dvorana je bila popolnoma napolnjena. Socialno skrbstvo ni bilo zastopano. Govorilo je več invalidov, ki so protestirali proti ukinjevanju zdravilišč in domov za invalide, proti ukinjenju pokojninske likvidature za Slovenijo ter proti zavlačevanju invalidskega zakona. Po sprejetju resolucije, ki so obsegale invalidske zahteve, so se napotili v demonstrativnem sprevodu proti vladni palači. V sporedu so se videle table z raznimi napisi kakor: »Zavedajte se, da obstoji vaša oblast iz naše krvi.« — »Gospodje zavedajte se, da ste prišli po naših hrbtih na stole!« itd. V Zvezdi so pri vojaški godbi zbrani dobri rodoljubarji s strahom gledali na to pošastno procesijo pohablencev, slepcev, enonožcev in enoročev... Seveda se je policija hitro potrudila, da zabrani sprevodu dohod do vladne palače in niti deputacija, ki bi naj predala resolucijo g. namestniku ni prišla do njega. Tako se ravna z vojnimi žrtvami v lepi naši domovini...

Pomoč gladujočim v Rusiji.

Pomagajmo gladujočim ruskim delavcem in kmetom. Te dni se bo osnovala v področju »Odbora za pomoč gladujočim v Rusiji« posebna delavska sekcija. V prihodnji številki bomo priobčili natančna navodila za zbiranje prispevkov. Prispevke bomo, kakor do sedaj, objavljali v našem listu. Za sedaj naj se prispevki pošiljajo na naše upravništvo. Če bi v septembru lanskega leta vsaka evropska država dala za gladujoče v Rusiji toliko, kolikor jo stane v enem letu en bataljon vojaštva, bi se rešilo vse gladujoče Ruse. Evropa tega

ni storila. Naloga proletariata je, da pokaže, da ima več srca, kakor pa evropske vlade.

Za ruske gladujoče so darovali: Erbežnik 25 Din, Koblar 10 Din, Okrogar 5:50 Din, Š. V. 4 Din, Zbrali tovariši 62 Din, Špacapan 10 Din, Mejač Lovro 2 Din, Mošk Ivan 3 Din, Janez 10 Din, Bizjak Katarina 10 Din, Miklošič 5 Din, Črne Justin 4 Din, J. K. z namenom, da tri mesece ne pijem alkohola, 100 Din, Brejc Valentin 45 Din. Skupaj 300 Din 50 p. Preje 1184 Din. Skupaj 1484 Din 50 p.

Domače vesti.

Najnovejši. Wranglovci so dobili volilno pravico v Sloveniji (po uradnem listu). Bravo, pokličemo naj še ljudožrce, pa bo oblast kmalu v rokah ta pravih.

5. čin šaljive žaloigre ali začetek konca demokratske stranke. Naši demokrati so se sicer ponujali vsem slojem, bankirjem in delavcem, trgovcem in uradnikom, fabrikantom in kmetom, ampak svoje pičle pristaše so vendar dobili le v vrstah kapitalistov, petičnih trgovcev in obrtniških mojstrov ter v nekaterih zlasti višjih uradniških krogih, ki so iz strahu za svoja mesta zvesti pristaši vsake vladajoče stranke. A ljubim demokrati so imeli to smolo, da so se kakor zastopniki slovenske buržoazije preveč udingali centralizmu ali bolj rečeno srbski buržoaziji in zato seveda niso mogli in smeli spremeniti sedanjega davčnega sistema, po katerem plačuje srbski kapitalist veliko manj davkov, kakor pa njegov kolega v Sloveniji. (Oba sicer ne plačujeta preveliko, ker se v naši državi večina davkov plačuje indirektno potom monopolov, carin, trošarin, plačarin in drugih takih — in, ki jih bogatinci zvale na ubogo delavsko in uradniško paro, ki si s svojim borim zaslužkom komaj še lahko privoščijo kosček kruha). Ta nezadovoljnost »revnih« slovenskih buržujev si je že dolgo iskala duška, počilo pa je na dan 3. aprila ob priliki protestnega shoda, ki so ga sklicale »Zveza industrijcev«, »Trgovska zbornica«, »Trgovsko društvo« in »Zveza obrtnih zadrug« v Mestni dom v Ljubljani. Zbralo se je kakih 3000 »štrajkujočih« in dali so v ostrih besedah izraz svojemu nezadovoljstvu proti čudnemu edinstvu v državi, ki se kaže predvsem v tem, da »novoosvojeni« kraji plačujejo veliko večje davke, kakor pa beograjska čaršija. Seveda si gospodje niso mogli kaj, da ne bi protestirali proti konzumom in proti eventualnim zakonom za pobijanje draginje. (Naša ministrstva za »socialno« politiko se vendar niso v tem oziru pretegnila!) Koncu koncev se je na shodu povdarjalo, da je treba osnovati lastno stranko, ki bo razredna stranka pridobitnih slojev (tako se lepše imenujejo kapitalisti in bankirji) in ko je hotel g. bivši minister Kukovec braniti centralizem in nesposobno finančno politiko demokrata Kumanudija je med zborovalci završalo in vzdignile so se palice. Tako da jo je g. bivši minister moral hitrih krač odrediti, da reši svojo osebo... Torej se mu je izneverila še celo povestna garda liberalizma: štaccnarji in birtji. In to v momentu, ko je hotel ravno zbirati mogočno napredno vojsko, da se poda v zadnji zmagoviti boj s papirnatim klerikalnim zmajem, ker rdeče lintverne je gospod minister že udušil z zakonom o zaščiti države... Kapitalizem zastopa g. Kukovec in kapitalizem bo zastopala tudi kakor nova gospodarska stranka, ki jo boja snuje podpredsednik »Zveze industrijcev« g. Dragotin Hribar. Nova stranka bo v toliko boljša, da ne bo propagirala centralizma oz. nadvlade enega plemena nad ostalimi ter da bo jasno povedala, da je stranka trgovcev, fabrikantov in bankirjev, torej odkrita kapitalistična, buržujska razredna stranka in ne bo slepomišljala z demokratizmom, socialno solidarnostjo, z narodnostjo in naprednostjo itd., kakor so že bile fraze, s katerimi so slovenski demokrati trosili pesek v oči srednjim slojem in pa razredno nezavednim duševnim in ročnim delavcem. Mi imamo rajši za nasprotnico odkrito velekapitalistično razredno stranko, kakor pa tisto maškaro, ki zakriva svoje buržujsko lice z demokracijo, državotvornostjo in drugimi takimi krinkami. Demokratska in na novo snujoča se stranka sta v bistvu enake, samo da je ena bolj zastopnica slovenske, druga bolj zastopnica srbske buržoazije. V boju proti proletariatu bosta obe edini. Edina naloga proletariata je, proti mnogolični, a v bistvu vedno enotni fronti kapitala postaviti enotno, čvrsto fronto celokupnega razreda ročnih in duševnih delavcev.

Zvišanje civilne liste. Belgrad, 3. aprila. (Izv.) Na jutrišnji seji narodne skupščine bo vlada predlagala povišano civilno listo za kralja. Civilna lista je znašala sedaj 1 milijon frankov t. j.

7 milijonov dinarjev ali 28 milijonov kron. Vlada hoče sedaj, ker se bo kralj poročil, civilno listo zvišati tako, da bo kralj dobival listo deloma v francoskih frankih, deloma v dinarjih; znašala pa bo 6 milijonov frankov in 18 milijonov dinarjev. To da skupno vsoto 60 milijonov dinarjev ali 240 milijonov kron.

Bogatini v štrajku. V Ljubljani so štrajkali trgovci v ponedeljek. Radovedni smo, ali bo proti njim postopalo državno pravdnistvo po zakonu o »zaščiti države«. Op. ur. Bodite brez skrbi, da ne bo.

Žrtve lahkomišelnih mobilizacij. Belgrad, 3. aprila. (Izv.) Opozicijske stranke so na posvetovanjih v soboto in včeraj sklenile, da ne bodo dovolile, da se preko 300 mrtvih in 7000 obolelih rekrutov, kojih smrt in bolezen je zakrivila slaba priprava za prevoz in stanovanje, lahke in mirne duše preide na dnevni red. Zato bodo predložile vsaka zase interpelacije, v katerih se bo zahtevala preiskovalna komisija za žalostne zadeve, v katere je vpleten bivši vojni minister general Zečević.

V stopinjah Friedjunga. V aktih procesa proti atentatorjem v Belgradu se nahaja tudi tale akt, ki ga priobčuje »Slobodna reč« v Beogradu: Oddelek splošne policije. Zaupno štev. 1747. 4. septembra 1921. Ministrstvo notranjih poslov dostavlja tej upravi (policijskemu ravateljstvu v Beogradu) sledeče: »V prilogi pod ./. se vam dostavlja poročilo našega poslanstva na Dunaju o terorističnih skupinah komunistične stranke v naši kraljevini v vednost in s prošnjo, da po vseh navodilih priloženega poročila — v kolikor se tiče vas, dostavite ministrstvu kar najnatančnejša in najtočnejša poročila v roku 10 dni.« V poročilu se pravi, da je komunistična stranka po nalogu ruske čezvijačke osnovala teroristične abtallunge po celi Jugoslaviji. Zanima nas predvsem to, kar piše to poročilo o Sloveniji. »Teroristična (Abteilung) skupina Ljubljana. Pisarna pri dr. Danilu Majaronu (Majaranu) v Miklovički (Miklošičevi) ulici 4. Predsednik Albin Tavčar, tajnik Mirko Papretnik, člani sodruzi Segalovič in I. Slovanovič(!). TA skupina v Ljubljani je uspela, da v okolici Ljubljane osnuje male teroristične oz. sabotažne in špijanske oddelke. Takí oddelki obstoje v Sonju(?), kjer je predsednik Vlada Lovrič, Crnomenj predsednik Kosta Adalberg, velika Vaš(!): Milan Obrenovič, Oslice neki Jurganovič. V Ljubljani se nahaja nekoliko krajev, kjer je skrito orožje in municija... Eden tak kraj je v kleti hiše u Uflorijana (Florijanska ul.) št. 24 ali 34, dalje Petra cesta št. 4., Jugovičev trg 3.« — Stvar se čita kakor kak neslan vic. Ker dr. Majaron, ki ima pisarno na Miklošičevi ul. št. 4 je predsednik odvetniške zbornice in občeznan prijatelj in somišljenik sedanjega kralja, namestnika Iv. Hribarja in dr. Tavčarja. Imena Slovanovič itd. ter kraji: Velika Vaš (je uš), Oslice itd. so pa na prvi pogled brezsmiselne izmišljotine. Ali žalibog ta povest kakega dunajskega falota, ki je na ta način izmolzel »nešto para« od našega poslanstva na Dunaju, je bila v zvezi z enakimi dokumenti podlaga obtožbe proti eni celi delavski stranki in zavoljo takih povesti je sto in sto delavcev izkusilo udobnosti beograjske glavnjače in sladkosti Vukomanove bikovke...

Za tiskovni sklad so darovali: Primožič 2 Din, Pristav Janez 75 p, Papež Martin 2 Din, Špacapan 5 Din, Bizjak Anton 10 Din, Cigler Jakob 1 Din, Kolhammer Willi 3 Din, Zemljak Miha 9 Din, Urar Peter, Gradišar Jožef 12 Din, Šetnikov Uršula 2 Din, Kobentar Albin 5 Din, Ulčar Alojz 2:50 Din, Malenšk Ivan 2:50 Din, Mulej Ivan 2 Din, Koritnik Marija 2 Din, Mlakar Janko 1 Din, Bručan Martin 1 Din. — Skupaj 62.75 Din.

Listnica uredništva. Prosimo sodr. Rudarskega, da nam pošlje nadaljevanje, ker se je rokopis izgubil. Dopisnike prosimo, da pišejo razločno in sicer samo na eni strani.